

КОДЕКС УКРАЇНИ
З ПРОЦЕДУР
БАНКРУТСТВА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР

СТАНОМ НА 20 ТРАВНЯ 2020 РОКУ

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, доцента, заслуженого юриста України
Чижмарь Катерини Іванівни*

Київ
ВД «Професіонал»
2020

УДК 343.535 (477)
К 57

«Кодекс України з процедур банкрутства»: Науково-практичний коментар.
К 57 Станом на 20 травня 2020 р. / За заг. ред. Чижмарь К. І. – Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2020. – 312 с.

ISBN 978-966-370-379-4

У даному науково-практичному коментарі подано постатейний аналіз нового Кодексу України з питань банкрутства.

Видання розраховано на студентів, аспірантів і викладачів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів, депутатів представницьких органів влади усіх рівнів, суддів та працівників суду, інших державних службовців, а також усіх, хто цікавиться актуальними питаннями і проблемами процедури банкрутства.

УДК 343.535 (477)

ISBN 978-966-370-379-4

© Видавничий дім «Професіонал», 2020.

Авторський колектив

Багрій Василь Андрійович — кандидат юридичних наук, провідний фахівець Центру проблем імплементації європейського соціального права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Волинець Владислав Володимирович — доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Грищенко Леонід Володимирович — викладач Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка;

Донков Сергій Вікторович — арбітражний керуючий, член правління Національної асоціації арбітражних керуючих України, національний експерт проекту ЄС «Право-Justice», радник Юридичної фірми «Евріс»;

Журавель Валентина Іванівна — доктор юридичних наук, суддя Верховного Суду;

Журавель Валерій Олександрович — кандидат юридичних наук, суддя Київського окружного адміністративного суду;

Журавльов Дмитро Володимирович — доктор юридичних наук, професор, Перший заступник директора Інституту права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України, заслужений юрист України;

Журавльова Зоря Владленівна — кандидат юридичних наук приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу;

Іншин Микола Іванович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, академік НАПрН України, завідувач кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Мельник Марія Богданівна — кандидат юридичних наук, юрист I категорії Центру проблем імплементації європейського соціального права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Мельник Ярослав Ярославович — доктор юридичних наук, провідний юрист Центру проблем імплементації європейського соціального права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Никитченко Наталія Валеріївна — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри господарського права та процесу Навчального-наукового інституту права Університету Державної фіскальної служби України;

Петков Сергій Валерійович, доктор юридичних наук, професор, перший проректор Університету імені Альфреда Нобеля;

Теремецький Владислав Іванович — доктор юридичних наук, доцент, заслужений юрист України, професор кафедри цивільного права і процесу Тернопільського національного економічного університету;

Чижмарь Катерина Іванівна — доктор юридичних наук, доцент, заслужений юрист України;

Шкляр Сергій Володимирович — доктор юридичних наук, засновник АО «Арцінгер», адвокат, заслужений юрист України.

ВСТУПНЕ СЛОВО

Не пройшло й півроку, як Кодекс України з питань банкрутства (КУзПБ — мабуть так буде скорочено) після прийняття його більшістю голосів у Верховній Раді України був підписаний (нарешті) Президентом України, став де-факто і де-юре основною частиною законодавства України про неспроможність, замінивши на цьому «посту» Закон України «Про поновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

Наразі серед прихильників новітнього КУзПБ (далі в тексті — Кодекс) існує думка про його вірогідний позитивний вплив на вітчизняний бізнес і економіку у цілому, потужний стимул для їх розвитку і залучення інвестицій. Свої позиції вони базують на чотирьох постулатах.

Перше.

Звертають увагу зацікавлених осіб на посилення рівня захисту прав кредиторів. Особливо це стосується заставних кредитів. При цьому особливо виділяється прозора схема реалізації відчуженого майна (через онлайн-платформи) і, відповідно (за наміром законодавця), буде забезпечуватися таким чином найвища ціна такого майна. І взагалі спрощений механізм звернення стягнення на заставлене майно.

Також КУзПБ передбачає новий рівень відповідальності управління підприємства-боржника (в особах його менеджменту) за не вжиті заходи для попередження банкрутства.

Викликає вдумливу увагу передбачена КУзПБ можливість визнавати недійсними правочини майнового характеру боржника з пов'язаними особами впродовж останніх трьох років, що передували відкриттю процедури банкрутства.

За приписами Кодексу коментованого кредитори зможуть брати участь в обранні арбітражного керуючого, який зобов'язаний буде регулярно звітувати перед ними про фінансовий стан боржника.

За очікуваннями авторів КУЗПБ ця сукупність впливу нового закону про неспроможність буде мати наслідком поновлення системи банківського кредитування саме підприємств, що матиме провідну роль у розвитку перш за все промисловості.

Друге.

Не секрет, що Україна вкрай негативно котується у різноманітних економічних рейтингах, і зокрема у рейтингах Світового Банку. Не у останню чергу нашу державу тягнуть назад неефективні процедури банкрутства і санації боржників, а також їх вартість і тривалість. Сама процедура має значно прискоритися за допомогою скорочення підстав для касаційного оскарження (зараз в Україні вона триває в середньому 2,9 року, тоді як в інших країнах Східної Європи — 2,3 року) і подешевшає (середня вартість процедури банкрутства в Україні зараз — до 40% вартості бізнесу, тоді як в сусідніх по регіону державах — не більше 13%). Це дозволить покращувати показники держави у рейтингу Doing Business Світового банку (як у «загальному заліку» та за показником «Вирішення неплатоспроможності»). А це прямий шлях для залучення іноземних інвестицій.

Третє.

На законодавчому рівні буде вдосконалена процедура корпоративного банкрутства. Це обумовлює можливість банкрута — юридичну особу продати як працюючий бізнес. Що у свою чергу обумовлює можливість підсилення ефективності банкрутства. Тобто очікується приріст фінансового результату і обсяг відшкодування в кінці процедури банкрутства. Цифри говорять самі за себе — нині середній показник фінансового результату банкрутства в Україні становить 9%, а навіть у країнах в Східній Європі — не менше 38%.

Четверте.

Нарешті законодавчо визнано, що особа фізична може бути банкрутом. Очікується, що завдяки цієї процедури буде розв'язана у першу чергу проблема споживчих кредитів і іпотечних кредитів.

Що стосується самих фізичних осіб — банкрутів, то вони отримують можливість свого фінансового рестарту та, що особливо важливо, цивілізованого і реального врегулювання болючих питань проблемних іпотечних кредитів в іноземній валюті. Ці кредити можна буде реструктуризувати за умови, що кредитна заборгованість виникла до того, як Кодекс коментований набув чинності.

Такі позитивні очікування від Кодексу, що у самому загальному вигляді пропонуємо широкому колу читачів нашого видання. Чи справдяться вони покаже час і практичне застосування новітнього КУЗПБ, а також набула судова практика.

Багато хто з правників не сприяв саму ідею КУЗПБ, йому відмовляють у «званні» кодекса. Думка загалом слухна, бо з точки зору законодавчої техніки, дискусійним є сама ідея створення кодексу замість закону. Кодекс з процедур банкрутства не відповідає вимогам, які ставляться до законодавчих актів у формі кодексів. Зокрема, Кодекс не узагальнює та не систематизує норми Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», а лише штучно об'єднує норми вказаного Закону, Господарського кодексу України та Господарського процесуального кодексу, збільшуючи кількість відповідних норм. Тобто замість одного старого закону, ми отримали новий збільшений закон, але у формі кодекса (інтернет-ресурс eba.com.ua, О. Качмао, Ю. Колос, «Василь Кісіль і Партнери»).

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	3
КОДЕКС УКРАЇНИ З ПИТАНЬ БАНКРУТСТВА	9
КНИГА ПЕРША. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА	9
Розділ I. Загальні положення	9
Стаття 1. Визначення термінів	9
Стаття 2. Законодавство, що регулює провадження у справах про банкрутство	14
Стаття 3. Державний орган з питань банкрутства	16
Стаття 4. Заходи щодо запобігання банкрутству боржника — юридичної особи та позасудові процедури	18
Стаття 5. Санація боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство	21
Стаття 6. Судові процедури, які застосовуються щодо боржника	29
Стаття 7. Порядок розгляду спорів, стороною в яких є боржник	32
Стаття 8. Юрисдикція, підсудність, підстави для відкриття провадження у справі про банкрутство	34
Стаття 9. Оскарження судових рішень у процедурі банкрутства	35
КНИГА ДРУГА. АРБІТРАЖНИЙ КЕРУЮЧИЙ	38
Розділ I. Арбітражний керуючий	38
Стаття 10. Організація діяльності арбітражного керуючого	38
Стаття 11. Вимоги до арбітражного керуючого	39
Стаття 12. Права та обов'язки арбітражного керуючого	40
Стаття 13. Незалежність арбітражного керуючого	45
Стаття 14. Помічник арбітражного керуючого	47
Стаття 15. Кваліфікаційна комісія	49
Стаття 16. Кваліфікаційний іспит	51
Стаття 17. Свідоцтво про право на здійснення діяльності арбітражного керуючого	53
Стаття 18. Єдиний реєстр арбітражних керуючих України	54
Стаття 19. Дисциплінарні проступки арбітражних керуючих	55
Стаття 20. Контроль за діяльністю арбітражних керуючих	56

Стаття 21. Відповідальність арбітражних керуючих	58
Стаття 22. Дисциплінарна комісія.....	61
Стаття 23. Дисциплінарні стягнення.....	63
Стаття 24. Страхування відповідальності арбітражного керуючого	65
Стаття 25. Відшкодування шкоди, заподіяної з вини арбітражного керуючого	66
Стаття 26. Припинення діяльності арбітражного керуючого.....	67
Стаття 27. Порядок припинення діяльності арбітражного керуючого	68
Стаття 28. Призначення та відсторонення арбітражного керуючого	70
Стаття 29. Тимчасове зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого	74
Стаття 30. Винагорода та відшкодування витрат арбітражного керуючого	76
Стаття 31. Правила ведення діловодства та архіву арбітражного керуючого	82
Розділ II. Саморегулівна організація арбітражних керуючих	83
Стаття 32. Саморегулівна організація арбітражних керуючих	83
Стаття 33. Функції та повноваження саморегулівної організації арбітражних керуючих	90
КНИГА ТРЕТЯ. БАНКРУТСТВО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ	93
Розділ I. Провадження у справі про банкрутство	93
Стаття 34. Заява про відкриття провадження у справі про банкрутство	93
Стаття 35. Прийняття заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство	98
Стаття 36. Відзив боржника.....	100
Стаття 37. Відмова у прийнятті заяви про відкриття провадження у справі, залишення заяви без руху.....	102
Стаття 38. Повернення, відкликання заяви про відкриття провадження у справі	103
Стаття 39. Відкриття провадження у справі про банкрутство	106
Стаття 40. Забезпечення вимог кредиторів	113
Стаття 41. Мораторій на задоволення вимог кредиторів.....	116
Стаття 42. Визнання недійсними правочинів боржника.....	121

Стаття 43. правонаступництво.....	123
Розділ II. Розпорядження майном боржника	124
Стаття 44. Введення процедури розпорядження майном боржника	124
Стаття 45. Виявлення кредиторів та осіб, які мають бажання взяти участь у санації боржника.....	130
Стаття 46. Перевірка відповідності заяви конкурсного кредитора вимогам цього Кодексу	137
Стаття 47. Попереднє засідання господарського суду	138
Стаття 48. Збори кредиторів та комітет кредиторів	141
Стаття 49. Закінчення процедури розпорядження майном	146
Розділ III. Санація боржника	149
Стаття 50. Введення процедури санації боржника.....	149
Стаття 51. План санації боржника.....	154
Стаття 52. Розгляд плану санації кредиторами.....	158
Стаття 53. Збільшення статутного капіталу боржника	162
Стаття 54. Продаж у процедурі санації майна боржника як єдиного майнового комплексу	164
Стаття 55. Відчуження у процедурі санації майна боржника шляхом заміщення активів.....	165
Стаття 56. Продаж у процедурі санації частини майна боржника.....	168
Стаття 57. Звіт керуючого санацією	168
Розділ IV. Ліквідаційна процедура.....	172
Стаття 58. Постанова про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури	172
Стаття 59. Наслідки визнання боржника банкрутом.....	172
Стаття 60. Функції господарського суду у ліквідаційній процедурі	175
Стаття 61. Повноваження ліквідатора	176
Стаття 62. Ліквідаційна маса	180
Стаття 63. Продаж майна банкрута.....	182
Стаття 64. Черговість задоволення вимог кредиторів.....	183
Стаття 65. Звіт ліквідатора.....	186
Стаття 66. Звільнення працівників боржника. Пільги і компенсації звільненим працівникам.....	190
Стаття 67. Зберігання документів	190

Розділ V. Продаж майна в провадженні у справі про банкрутство	192
Стаття 68. Продаж майна на аукціоні	192
Стаття 69. Електронна торгова система	194
Стаття 70. Строк проведення аукціону	196
Стаття 71. Авторизовані електронні майданчики	196
Стаття 72. Скасування аукціону	197
Стаття 73. Визнання недійсним правочину, вчиненого з порушенням порядку підготовки та проведення аукціону	199
Стаття 74. Відповідальність перед особами, які не змогли взяти участь або перемогти на аукціоні	199
Стаття 75. Визначення умов продажу	200
Стаття 76. Порядок оголошення та повідомлення про проведення аукціону	203
Стаття 77. Зміст оголошення про проведення аукціону	204
Стаття 78. Порядок проведення аукціону	206
Стаття 79. Особливості проведення повторного та другого повторного аукціону	207
Стаття 80. Особливості проведення аукціону з можливістю зниження початкової ціни	208
Стаття 81. Продаж майна забезпеченому кредитору	209
Стаття 82. Особливості проведення аукціону з продажу права вимоги	210
Стаття 83. Протокол про проведення аукціону	211
Стаття 84. Повернення гарантійних внесків, сплаченої ціни та стягнення штрафу	212
Стаття 85. Порядок сплати ціни	213
Стаття 86. Розірвання правочину у разі невиконання обов'язку із сплати ціни	215
Стаття 87. Передача майна, майнових прав та відступлення права вимоги	216
Стаття 88. Акт про придбання майна на аукціоні	217
Стаття 89. Відповідальність за недоліки майна, проданого на аукціоні	218
Розділ VI. Закриття провадження у справі про банкрутство	219
Стаття 90. Закриття провадження у справі про банкрутство	219

Розділ VII. Особливості провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників	221
Стаття 91. Загальні положення	221
Стаття 92. Особливості банкрутства страховиків	222
Стаття 93. Особливості банкрутства професійних учасників ринку цінних паперів	224
Стаття 94. Особливості банкрутства емітента чи управителя іпотечних сертифікатів, управителя фонду фінансування будівництва чи управителя фонду операцій з нерухомістю.....	227
Стаття 95. Особливості банкрутства фермерського господарства	228
Стаття 96. Особливості банкрутства державних підприємств та підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50 відсотків	231
Розділ VIII. Проведення у справах про банкрутство, пов'язаних з іноземною процедурою банкрутства	234
Стаття 97. Застосування процедур банкрутства, пов'язаних з іноземною процедурою банкрутства	234
Стаття 98. Підстави для надання судової допомоги та здійснення співпраці	237
Стаття 99. Керуючий іноземною процедурою банкрутства	237
Стаття 100. Заява про визнання іноземної процедури банкрутства та керуючого іноземною процедурою банкрутства	238
Стаття 101. Судова допомога, що може бути надана після подання заяви про визнання іноземної процедури банкрутства	240
Стаття 102. Розгляд заяви про визнання іноземної процедури банкрутства.....	241
Стаття 103. Підстави для відмови в задоволенні заяви про визнання іноземної процедури банкрутства	243
Стаття 104. Ухвала господарського суду про визнання іноземної процедури банкрутства	244
Стаття 105. Підстави для зміни чи скасування ухвали господарського суду про визнання іноземної процедури банкрутства.....	245
Стаття 106. Судова допомога, що може бути надана після визнання іноземної процедури банкрутства	245
Стаття 107. Заява про надання судової допомоги	246

Стаття 108. Захист речових прав кредиторів та інших заінтересованих осіб	247
Стаття 109. Співпраця з іноземними судами та керуючими іноземною процедурою банкрутства	248
Стаття 110. Координація надання судової допомоги під час одночасного здійснення провадження у справі про банкрутство, відкритого відповідно до цього Кодексу, та іноземної процедури банкрутства.....	249
Стаття 111. Надання судової допомоги у разі здійснення кількох іноземних процедур банкрутства	250
Стаття 112. Виплати в рамках проваджень, що проводяться одночасно.....	250
КНИГА ЧЕТВЕРТА. ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ.....	251
Розділ I. Загальні положення	251
Стаття 113. Особливості провадження у справі про неплатоспроможність фізичних осіб	251
Стаття 114. Арбітражний керуючий у справах про неплатоспроможність фізичної особи	252
Стаття 115. Підстави для відкриття провадження у справі про неплатоспроможність	254
Розділ II. Відкриття провадження у справі про неплатоспроможність....	255
Стаття 116. Заява про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність	255
Стаття 117. Прийняття заяви про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність	259
Стаття 118. Забезпечення вимог кредиторів	260
Стаття 119. Відкриття провадження у справі про неплатоспроможність	261
Стаття 120. Наслідки відкриття провадження у справі про неплатоспроможність боржника	264
Стаття 121. Мораторій на задоволення вимог кредиторів.....	265
Стаття 122. Виявлення кредиторів та попереднє засідання суду.....	267
Стаття 123. Збори кредиторів	268

Розділ III. Реструктуризація боргів боржника	272
Стаття 124. План реструктуризації боргів.....	272
Стаття 125. Борги, що не підлягають реструктуризації	274
Стаття 126. Затвердження плану реструктуризації боргів боржника...	275
Стаття 127. Наслідки затвердження плану реструктуризації боргів боржника.....	279
Стаття 128. Виконання плану реструктуризації боргів боржника.....	280
Стаття 129. Завершення виконання плану реструктуризації боргів боржника.....	281
Розділ IV. Визнання боржника банкрутом і введення процедури погашення боргів боржника	282
Стаття 130. Визнання боржника банкрутом і введення процедури погашення боргів боржника	282
Стаття 131. Майно боржника у процедурі погашення боргів боржника.....	284
Стаття 132. Виключення окремих майнових об'єктів боржника із складу ліквідаційної маси	285
Стаття 133. Порядок задоволення вимог кредиторів	287
Розділ V. Наслідки закриття провадження у справі про банкрутство.....	289
Стаття 134. Звільнення від боргів у справі про неплатоспроможність	289
Стаття 135. Обмеження стосовно осіб, визнаних банкрутами	290
Розділ VI. Провадження у справах про неплатоспроможність окремих категорій фізичних осіб.....	291
Стаття 136. Особливості розгляду справи про неплатоспроможність боржників, зайнятих у сільському господарстві	291
Стаття 137. Особливості розгляду справ про неплатоспроможність фізичних осіб — підприємців.....	292
ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ	293

НАУКОВО-ПРАКТИЧНЕ
ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

КОДЕКС УКРАЇНИ
З ПРОЦЕДУР
БАНКРУТСТВА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР

СТАНОМ НА 20 ТРАВНЯ 2020 РОКУ

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, доцента, заслуженого юриста України
Чижмарь Катерини Іванівни*

Підписано до друку 20.05.2020. Формат 70x100 1/16.
Друк лазерний. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 25,5.

ТОВ «Видавничий дім «Професіонал»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 1533